

Okrugli stol

Osiguranje i reosiguranje profesionalne odgovornosti

Moderator: Zlatan Filipović
10.06.2016.

Dešavanja u 2015.

- Štete i nadalje u padu
- Swiss Re procjenjuje ekonomske štete u svijetu u 2015. na 92 milijarde USD
- Od toga prirodne opasnosti su prouzrokovale 80 milijardi USD ekonomskih šteta
- 24,52% manje u odnosu na 2014.
- Štete nastale ljudskom aktivnošću 12 milijardi USD

Osigurane štete u 2015.

- Osigurane štete su pale sa 45 milijardi USD 2014. na 37 milijardi USD
- Osigurane štete nastale od prirodnih opasnosti smanjene su sa 29 na 28 milijardi USD
- Osigurane štete nastale ljudskom aktivnošću porasle su sa 7 milijardi USD na 9 milijardi USD

Uticaj na tržište

- Stanje „mekog tržišta“ i nadalje prisutno
- Čini se da „meko tržište“ utiče i na smanjenje dotoka kapitala u reosiguranje

Najčešći uzrok šteta

- Munich Re-ovo izdanje Topics Geo upućuje da je jak vjetar izazvao 19 od 50 najvećih štetnih događaja u 2015
- U velikom broju slučajeva taj jak vjetar je bio praćen poplavama

Najčešći uzroci šteta

- Jak vjetar – 19 događaja
- Poplava – 15 događaja
- Suša – 6 događaja
- Zemljotres – 4 događaja
- Šumski požari – 3 događaja
- Toplotni val – 2 događaj
- Lavina – 1 događaj

Najveće osigurane štete

- Kina, luka Tianjin, eksplozija, 12.08.2015., 3,5 milijardi USD (ekonomska šteta 9 milijardi)
- SAD, snježne oluje, 16.02.2015., 2 milijarde USD
- SAD, oluje, 23.05.2015., 1,5 milijardi USD
- SAD, oluje, 07.04.2015., 1,2 milijardi USD
- Japan, Filipini, Sjeverna Koreja, tajfun Goni, 18.08.2015., 1,15 milijardi USD

Kapital u osiguranju

- Kapital u reosiguranju se smanjio
Procjena visine kapitala reosiguranja je 565 milijardi USD
- Tzv. netradicionalno tržište reosiguranja je imalo oko 69 milijardi USD kapitala

Rejting agencije

- Fitch smatra da je pojava alternativnog kapitala negativno utjecala na tradicionalno reosiguranje
- Ni u 2016. neće prestati pad cijena
- Posljedica – smanjena profitabilnost reosiguranja

Rejting agencije

- Standard & Poor's procjenjuje da je u 2015. bilo spajanja i kupovina u industriji osiguranja za 150 milijardi USD
- Trend će se nastaviti i u 2016., ali sporije

M&A

- ACE kupio Chubb, nastavili rad kao Chubb, transakcija od 28,3 milijarde USD
- Tokio Marine Holdings preuzeo Houston Casualty Co., 7,5 milijardi USD
- XL Group preuzeo Catlin Group, 4,2 milijarde USD
- Partner Re kupljen od strane Exora za 6,9 milijardi USD
- Endurance preuzeo Montpelier Re

M&A

- Mitsuo Sumitomo preuzeo Amlin, 3,5 milijardi USD
- Renaissance Re preuzeo Platinum Underwriting Holdings za 1,9 milijardi USD
- White Mountains Re prodao Sirius International Insurance Group singapurskom China Minsheng Investment korporaciji
- Willis se ujedinio sa Towers Watsonom. Sada vrijede 18 milijardi USD

Regija

- Croatia Lloyd nije zatvorena s krajem 2015., ali radi samo run-off poslove
- Od kraja 2015. nije više član udruženja SorS

Regija

- Sava Osiguranje iz Beograda u maju 2016. preuzela portfelj AS Osiguranja iz Beograda
- Croatia osiguranje 11.05.2016. prodala firmu kćerku Croatia Sigurimi iz Prištine
- Maribor, Tilia, Velebit i Velebit životno se ujedinjavaju u Zavarovalnicu Sava

Regionalna društva

Društvo	Premija 2014. EUR	Premija 2015. EUR
Sava Re	131.323.246	151.982.421
Triglav Re	105.198.717	116.839.911
Wiener Re	30.640.000	38.100.000
Bosna Re	26.220.233	26.324.922
Dunav Re	19.220.595	21.100.000
Generali Re	11.287.391	14.628.111
DDOR Re*	4.129.629*	?
Croatia Lloyd	44.000.000	U run-offu

*Premija reosiguranja DDOR Novi Sad.

Premija reosiguranja DDOR Novi Sad u 2013. EUR 3.284.256

Tema okruglog stola

Osiguranje i reosiguranje profesionalne odgovornosti

Kad porastem...

SARAJEVO Istraga Kantonalnog tužilaštva

Jesu li ljekari krivi za smrt sutkinje Arifović?

Bit će naložena medicinska vještačenja kako bi se utvrdilo je li bilo propusta u liječenju oštećene, kaže Iftić

Tužilaštvo KS još vodi istragu o smrti sutkinje Općinskog suda Sarajevo Nađe Arifović (42), koja je umrla od sepse 20. januara ove godine u Kliničkom centru Univerziteta u Sarajevu (KCUS).

Iftić: Prikupljena dokumentacija

Arifović: (umrla u bolnici)

Istragu o ovom slučaju tražili su KCUS i Kantonalno tužilaštvo Sarajevo jer je Arifović bila mlada i kod nje ranije nije bila evidentirana nikakva bolest.

Tokom operacije kod Arifović

je u stomaku nađeno oko 800 mililitara gnoja. Dan kasnije pacijentica je umrla, a ljekari nisu mogli objasniti razloge zbog kojih se gnoj pojavio u njenom organizmu.

Dosadašnju istragu o smrti Arifović vodila je tužiteljica Dika Omzrović, ali je nakon što je ona imenovana za državnu tužiteljicu slučaj presao drugi kantonalni tužilac.

- U tom predmetu prikupljena je sva potrebna medicinska dokumentacija o toku liječenja sutkinje Arifović i dostavljen je obdukcioni nalaz.

Nadležna tužiteljica će naložiti medicinska vještačenja kako bi se utvrdilo jesu li ljekari, koji su liječili oštećenu, postupili u skladu s pravilima medicinske struke, a kako bi se ustanovio uzrok smrti i je li bilo propusta ljekara - kazala nam je portparol Kantonalnog tužilaštva Sarajevo Jasmina Iftić. E. Ha.

Zakon o obligacionim odnosima

27

- „Za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara lice koje se njom bavi“
- „za štetu koju radnik u radu ili u vezi s radom prouzrokuje trećem licu odgovara preduzeće u kojem je radnik radio u trenutku prouzrokovanja štete...“

Zakon o obligacionim odnosima

27

- „Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.“

Raznolikost zanimanja

- Zanimanja postaju sve raznolikija
- Stvaraju se nova zanimanja
- Nestaju stara zanimanja
- Poslovi su sve složeniji
- Vrijeme za izvođenje usluga ili radova je sve kraće
- Pojedine djelatnosti mogu pogoditi veći broj ljudi, odnosno značajne vrijednosti imovine

Zanimanja koja su se izdvojila

27

- Arhitekti
- Računovođe
- Advokati
- Notari
- Liječnici
- Špediteri
- Izvođači montažnih i građevinskih radova
- ...

Obaveza osiguranja

- Za neke djelatnosti obaveznost osiguranja je propisana zakonom
- Za neke djelatnosti obaveznost osiguranja zahtijeva njihova komora
- Uobičajeni krug profesija za koje se traži osiguranje od profesionalne odgovornosti se širi

Profesionalna odgovornost

- Profesionalnoj odgovornosti ne podliježu svi koji profesionalno obavljaju neku privrednu djelatnost, nego samo oni čija se djelatnost sastoji u obavljanju određene intelektualne činidbe
- No stvarnost, u dobroj mjeri pod utjecajem sudske prakse, širi profesionalnu odgovornost na sve veći broj zanimanja, ne nužno samo intelektualna, i neovisno od stručne spreme

Profesionalna odgovornost

- Profesionalna odgovornost se ogleda u propustu, odnosno štetnoj radnji
- Profesionalni propust nastaje nepostupanjem po pravilima struke
- i to bez obzira radi li se o nepoznavanju ili nepoštivanju pravila struke

Profesionalna odgovornost

- U praksi smo imali žalostan primjer gdje se IT firma pozivala na nepostojanje pisanih pravila struke i tvrdoglavo odbijala prihvatiti taj termin
- Ukoliko udruženje unutar pojedine djelatnosti nije usvojilo pravila struke, dokazivanje preostaje samo na sudu, putem sudskih vještaka

Profesionalna odgovornost

- Pri radu se mora upotrijebiti dužna pažnja
- I ovdje se radi o dosta širokom pojmu. Može se reći da bi pažnja trebala strožije procjenjivana – povećana pažnja, prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka), a ne obična pažnja koju bi upotrijebio neko ko nije profesionalac u toj djelatnosti

Dužna pažnja

Profesionalna odgovornost

- Nepostizanje željenog rezultata samo po sebi ne povlači profesionalnu odgovornost

Različitost zahtjeva

- U praksi dobijamo zahtjeve za profesionalnom odgovornošću gdje društvo za osiguranje, pa ni ugovarač osiguranja, ne znaju koji su to rizici koji se mogu ostvariti
- Mogućnost predočavanja scenarija štete u tim slučajevima je vrlo mala
- To prouzrokuje probleme kod uvođenja u pokriće „nematerijalnih“, odnosno „financijskih“ šteta

Različitost zahtjeva

- Ako ni ugovarač ni društvo za osiguranje ne mogu predočiti scenarij nastanka štete, reosiguravač ukoliko nema ranijeg iskustva s takvom djelatnošću također to ne može
- Pri tome, raznolikost pravnih sistema umanjuje vrijednost iskustva iz neke druge zemlje

Različitost zahtjeva

- Za profesionalnu odgovornosti procjenitelja vrijednosti nekretnina rečeno nam je od strane iskusnog procjenitelja s međunarodnim iskustvom da procjena vrijedi samo na dan izdavanja
- Banke koje sklapaju dugoročne poslove (kreditiranje kupovine, ili davanje kredita uz hipoteku na nekretnini na bazi takve procjene) to vide drugačije

Obim posla

- Često se traži reosiguranje za poslove u kojima postoji velika disproporcija između prihoda i limita koji se traže
- Godišnji prihod ispod 100.000 KM, a limit 4 miliona KM

Franšiza

- Sve su češći zahtjevi za pokrićem bez franšize, što onda i društva za osiguranje pokušavaju prebaciti na reosiguranje
- Takve smo zahtjeve imali kod pokrića direktora i zvaničnika (D&O), agencija za zaštitu, revizora
- Često se tu radi o pokriću franšize koju imaju po međunarodnom programu

Reosiguranje malih iznosa

- Za razliku od nekih drugih vrsta osiguranja, društva za osiguranje traže proporcionalno pokriće i za vrlo niske limite, npr. 10.000 KM

Proširenje pokrića

- Učestali su i zahtjevi da se pokriju gruba nepažnja i namjera
- Zakon o obligacionim odnosima koji je na snazi u BiH je ne samo nejasan, već i kontradiktoran. Član 929 stav 2 isključuje namjerno prouzrokovanu štetu, čak i ako u polici osiguranja stoji odredba koja bi pokrila takvu štetu

Proširenje pokrića

- Već sljedeći, 3 stav člana 929 kaže „Ali, ukoliko se ostvario osigurani slučaj, osiguravač je dužan naknaditi svaku štetu... Bez obzira na to da li je šteta prouzrokovana nepažnjom ili namjerno“.
- Znači, nepažnja i namjera nisu porkiveni sve dok se ne desi šteta, tj. osigurani slučaj, a kada se on desi, onda su pokriveni

Proširenje pokrića

- Reosiguranje ne može prihvatiti grubu nepažnju i namjeru, tako da će takva proširenja, ukoliko ih društva za osiguranje prihvate, sama nositi

Proširenje pokrića

- Jedno društvo za osiguranje, pozivajući se na ZOO, je tražilo da se gruba nepažnja ne odnosi na zaposlene agencije za zaštitu čija se profesionalna odgovornost osiguravala, te da se jedino isključi gruba nepažnja direktora agencije, kao odgovorne osobe.
- Naravno, takav zahtjev reosiguranje ne može prihvatiti

Proširenje pokrića

- ZOO u članu 898 stav 1 određuje da „Događaj s obzirom na koji se zaključuje osiguranje (osigurani slučaj) mora biti budući, neizvjestan i nezavisan od isključive volje ugovarača“.
- Ovim se namjera isključuje, no kako vidimo ZOO nije dosljedan u svojim odredbama

Proširenje pokrića

26 || aktualno || VEČERNI LIST četvrtak, 12. studenoga 2009.

Osiguranje Euroherc najvjerojatnije neće morati isplatiti opljačkanih 742.300 KM

Polica 820001110

Uvjeti osiguranja su bili da prijevoz novca prate najmanje četiri naoružana zaštitara

Faksimil policije u kojoj se navode uvjeti osiguranja za razbojstva i prometne nezgode

Robert Solde
osobit osiglojitelj/vojnik

MOSTAR - "Blindirano vozilo, dva naoružana zaštitara od kojih je jedan vozač, preteče auto s najmanje dvojicom naoružanih zaštitara" - stavlja je osiguravajuće police broj 820001110 koja će, po svemu sudeći, imati presudnu ulogu o tome tko će namiriti štetu umirovljenicima koji su na prošlotjedne spektakularne pljačke ispostave Hrvatske pošte Mostar u Kruše-

vu ostali bez točno 742.300 maraka. Naime, pokrađu je se točnim tvrdnje da je samo jedan zaštitar imao oružje (pištolj), a budući da na polici stoji njih najmanje četiri, Euroherc osiguranje d.d. mogao bi biti zakonski oslobođen plaćanja nastajućih šteta prilikom prijevoza novca. Utroško do toga dođe, cjelokupan iznos morat će platiti Hrvatska pošta Mostar, koja će, najvjerojatnije, što opet također ovisi o konačnom policijskom zapisniku i ranijem međusobnom dogovoru, tražiti nadoknadu od banjalučke zaštitarske agencije Puma Security. Inače, to ne bi bio prvi put da su iz HP-a, umjesto osiguravajuće kuće, izdvojeni veći avokati novca zbog razbojstva, jer se silno dogodilo i za lanske pljačke 300.000 maraka u

Čapljini kada su maskirani lopovi zaskočili službenicu, bez naoružanog zaštitara u pratnji, što je bilo propisano osiguravajućim ugovorom. Zbog toga propusta je nekoliko zaposlenika dobio otkaz, a taj scenarij bi se sada mogao ponoviti i u Mostaru. Kako smo pisali, i taj jedini pištolj kod orobijene četvorice zaštitara u Kruševu, zajedno s kiječevima vozila, blindiranog i onog pratećeg, otieli su do zuba naoružani razbojnici u odorama specijalaca sa zašti-

Hoće li Hrvatska pošta isplatiti cjelokupnu štetu?

Načelnik trećeg Bošnjak

Četvorica zaštitara nisu bila dovoljno naoružana

Istraga Zapljena kola su uvezena

Pljačkaši su otišli bili spremni na sve, pa čak i na ispaljenje već aktivirane i naknadno odbačene zolje. Kako neslužbeno doznajemo, tog hitra je preuzeto i preveženo ukupno 1.000.000 maraka, ali dio vreća punih novca, više od 300.000 maraka, ostavljeno je na prvij postaji u Mostaru. Konačno, sudeći prema rekonstrukciji događaja, počinitelji su znali sve pojedinosti ovog projozra histopadskih mirovina na relaciji od Ljubuškog.

Policija i dalje traži za vlasnicima zapaljenih vozila, bijelog kombija i zelenog BMW karavana, kojim su pljačkaši bježali - kaže vod. načelnika krim policije MUP-a Srećko Brnjak. Očito su bježali u smjeru središnje Bosne, a vozila su uvezena iz Njemačke i Švicarske.

Troškovi spora

- ZOO određuje u članu 940 stav 2 da „osiguravač snosi, u granicama svote osiguranja, troškove spora o osiguranikovoju odgovornosti“
- Ipak, iz prakse saznajemo da su zahtjevi često drugačiji, pa čak i da presude sudova uvećavaju obavezu osiguravača iznad svote osiguranja i kad to nije ugovoreno u polici osiguranja.

Pojavljivanje novih rizika

Pojavljivanje novih rizika

- Propust sigurnosnih službi – koje su sada na velikom broju aerodroma u svijetu privatne – može dovesti do velikih šteta
- Teroristički napad na aerodromu u Briselu, iako se desio prije mjesta sigurnosne provjere, pokazuje koliko žrtava i šteta takvi napadi mogu imati

Uvjeti pokrića

- Radi se o izuzetno značajnom segmentu kod osiguranja odgovornosti
- Direktno utiče na širinu pokrića

Uvjeti pokrića

- Zamislite osiguranje profesionalne odgovornosti učitelja, nastavnika, profesora
- Njihov rad može imati posljedice na tjelesno i mentalno zdravlje, mogućnost rada i zarađivanja, materijalne gubitke...
- Prevoditelji mogu nešto pogrešno prevesti
- Vodoprivreda ne očisti kanale
- Vlada nenamjenski utroši sredstva

Uvjeti pokrića

- S obzirom na zahtjeve koje smo do sada vidjeli nije nezamislivo da se počne tražiti profesionalna odgovornost i za te, kao i za brojne druge profesije
- Uvjeti pokrića stoga trebaju biti prilagođeni toj profesiji, a ne općeniti
- Idealno bi bilo da se strukovno udruženje o njima dogovori sa udruženjem osiguravača

Uvjeti pokrića

- Prof. dr. Marijan Ćurković: „Sam pojam profesionalne odgovornosti nije nigdje posebno definiran...“, a to osiguranje karakterizira „visoka profesionaliziranost, utemeljena u pravilu na specifičnim strukama i znanjima“.

Svjetska praksa

- ACE US, sada posluje pod imenom Chubb, nudi pokriće grešaka i propusta (Errors & Omissions – E&O) za 150 djelatnosti, od voditelja aukcija do zooloških savjetnika.
- Izdvajaju arhitekta, inženjere, građevinske firme, obrazovanje, advokate, konsultante, outsourcing poslove, izdavanje faktura, putničke agencije, marketinške agencije, javne institucije (određene veličine)...

Svjetska praksa

- State Farm nudi pokriće za arhitekate, inženjere, računovođe, stomatologe, poslodavce, pokriće za greške i propuste kod tehnoloških usluga

Svjetska praksa

- XL Catlin nudi pokriće za komercijalni kriminal i prevaru, cyber rizike, direktore i zvaničnike (D&O), računovođe, agente i brokere u osiguranju, advokate, agencije za nekretnine...

Svjetska praksa

- AIG nudi pokriće za arhitekate i inženjere, banke, korporacije, cyber rizike, obrazovne institucije, fitness i rekreacijske centre, agencije za usvajanje, osiguravajuća društva, vlastiti identitet, privatne kompanije, reputaciju...

Svjetska praksa

- Očito da praksa u svijetu, posebno u SAD, uključuje i pokriće grube nepažnje i namjere, što se u našim krajevima teško može pokriti uz postojanje reosiguranja

Domaća praksa

- Na malom i nerazvijenom tržištu kakvo je tržište osiguranja u BiH, uz velike nedostatke i malo iskustvo u takvim slučajevima u pravosuđu, teško se mogu zamisliti takva osiguranja koja bi zaista bila zasnovana na pravilima struke osiguranja
- Stoga se nameće isključenje grube nepažnje i namjere

Okidač - Trigger

- Trenutak aktiviranja pokrića
- Datum nastanka štete (Occurrence)
- Datum prijave odštetnog zahtjeva (Claims Made)

Okidač - Trigger

- ZOO ukazuje na datum nastanka štete (Occurrence)
- Međunarodna praksa preferira datum prijave štete (Claims Made)
- Kompromis koji koristimo kod pokrića koje dajemo je korištenje klauzule o vremenu u kojem se zahtjev može postaviti, vezano uz rokove zastare po ZOO (Sunset klauzula)

Okidač - Trigger

- Ukoliko se ne koristi Claims Made okidač, ugovarač osiguranja/osiguranik može ugovoriti pokriće samo jednom, u prvoj godini rada zbog npr. neiskustva proizvesti greške, a ne obnoviti pokriće u narednim godinama.
- Štete iz prve godine neće biti „ublažene“ naknadnim novim premijama

Godišnji agregatni limit

- Reosiguranje često traži godišnji agregatni limit, kako bi ograničilo svoju obavezu, tako da se dešava da ne želi pružiti pokriće za neograničen broj događaja

Preporuke

- Razumjeti rizik koji se preuzima i razraditi scenarij ostvarenja štetnog događaja

Preporuke

- Provjeriti okolnosti u kojima se određena djelatnost obavlja – zakonsko uređenje, znanje i stručnost zaposlenika, postojanje udruženja, kodeksa, pravila struke

Preporuke

- Utvrditi godišnji promet i vidjeti je li u razumnom odnosu prema traženom limitu pokrića

Preporuke

- Razriješiti dilemu postoji li mogućnost kumuliranja limita ukoliko je više zaposlenika radilo na istom poslu

(Ova dilema npr. postoji u vezi rješenja iz člana 39. novog Zakona o advokaturi Republike Srpske)

Preporuke

- Traži li se mogućnost pokrivanja odštetnih zahtjeva podnesenih tokom trajanja osiguranja, a koji su prouzrokovani u nekom prethodnom periodu?
- Taj prethodni period koji je obuhvaćen pokrićem ne smije biti predug

Preporuke

- Traži li se produženi period prijave odštetnih događaja, ovo je bitno kod zakonodavstava koja omogućavaju Claims made osnovu
- Reosiguravači izbjegavaju nelimitirane obaveze, kao i nelimitirane vremenske periode pokrića i podnošenja zahtjeva

Preporuke

- Ako se traži i pokriće ugovorne odgovornosti, na šta se odnosi i je li sa podlimitima ili na punu sumu osiguranja?

Preporuke

- Preciziranje troškova odbrane – jesu li u okviru sume osiguranja ili nisu?
- Poželjno je staviti njihov maksimalni iznos

Preporuke

- Ne pokrивajte grubu nepažnju ili namjeru, jer reosiguranje na ovom području to neće prihvatiti

Preporuke

- I u djelatnostima koje se mogu jednostavno reosigurati (kao npr. odgovornost liječnika), postoje specijalizacije koje reosiguranje nerado prihvata ili izbjegava – npr. akušerstvo i neurokirurgija

Preporuke

- Ugovorite franšizu, jer će reosiguranje htjeti izbjeći male i uobičajene štete

Preporuke

- Ako uzimate neproporcionalno pokriće, reosiguranje će tražiti da prioritet bude računat iznad dogovorene franšize, a ne da se franšiza smatra dijelom prioriteta
- Dakle, očekuje se da nosite rizik

Preporuke

- Izbjegavajte osiguranja kod kojih se ne pokrivaju svi zaposleni (ne vrijedi za D&O)

Preporuke

- Reosiguranje neće prihvatiti plaćanje u 12 rata

Preporuke

- Osiguranje od profesionalne odgovornosti nije zamjena za imovinsko ili transportno osiguranje, te to treba pojasniti ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku

Diskusija

Hvala na pažnji